

Čís. 9554

Předpisu § 1358 obč. zák. lze použiti obdobně, zaplatil-li kdo cizí dluh proto, že byl k tomu povinen.

Požadovati odstoupení práv od věřitele (§ 1422 obč. zákona) lze i mlčky podle § 863 obč. zák., najmě, neplacen-li cizí dluh dobrovolně.

(Rozh. ze dne 23. ledna 1930, R I 1037/29.)

Žalující zasilatelská firma domáhala se na žalovaném zaplacení, ježto, přijavši rozkaz firmy S. odevzdati žalovanému vagon zboží proti zaplacení dobírky, zaplatila dobírku ve výši zažalovaného peníze. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil rozsudek prvního soudu a vrátil mu věc, by, vyčkaje pravomoci ve sporu dále jednal a znovu rozhodl. Důvody: Prvý soudce zamítl žalobu v podstatě proto, že považuje za jediný rozhodný obsah nákladního listu a že podle toho zásilka nebyla zatížena dobírkou. Ale s tímto názorem nelze souhlasiti. Nejprve jest uvésti, že ustanovení čl. 391 obch. zák., podle něhož nákladní list jest důkazem o smlouvě mezi povozníkem a odesílatelem, nelze vykládati tak, že pro smlouvu jest jediný rozhodný obsah nákladního listu. Tím nejsou vyloučena jiná smluvní ustanovení, která v nákladním listě nejsou obsažena (srv. Staub-Pisko II. díl, str. 515 E), a bylo-li něco jiného ujednáno nebo povozníku uloženo, musí to právě tak plniti jako ustanovení obsažená v nákladním listě. Ostatně jde, jak patrně ze žaloby, o zasilatelskou firmu a jest tu tudíž dbáti také předpisů o smlouvě zasilatelské. Ale mimo to ve sporu nejde o to, zda žalovaný jest povinen podle nákladního listu zaplatiti žalující straně požadovaný peníz, vždyť žalující strana nepožaduje placení z důvodu, že podle nákladního listu zaplatila firmě S. dobírku a že žalovaný jest proto povinen zaplatiti, nýbrž uvádí, že zaplacením dobírky zaplatila firmě dluh žalovaného, čímž byl žalovaný od tohoto dluhu osvobozen, a uvádí také, jak pohledávka firmy S. vznikla. O jaký peníz tu jde, jest ze spisů, zejména z předložené korespondence zřejmé, firma S. v příkazu na stranu žalující uvedla, by vagon mouky vydala žalovanému proti dobírce tohoto peníze a jest zbytečné uvažovati, zda-li jde o dobírku v pravém slova smyslu, čili nic. Žalující strana poukazem na ustanovení §§ 1358 a 1423 obč. zák. označuje právní důvod žaloby, totiž že zaplatila za žalovaného jeho dluh. Jde tedy ve sporu o to, zda žalující strana skutečně zaplatila dluh žalovaného, zda byl žalovaný firmě S. peníz žalobou vymáhaný či snad nějaký jiný dlužen a zda žalující strana tento peníz za žalovaného skutečně zaplatila, a zda může od žalovaného požadovati náhradu zaplaceného peníze. V tom směru je třeba zjistiti, zda žalující firma ručila za dluh žalovaného a zda je tudíž podle § 1358 obč. zák. oprávněna bez dalšího žalovati, či zda zaplatila bez takového ručení a může požadovati od žalovaného zaplacení podle § 1422 obč. zák. Prvý soudce při svém shora uvedeném právním názoru tyto okolnosti nezjišťoval.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Právnem odmítl odvolací soud názor procesního soudu, že spor rozhodující skutečností jest obsah nákladního listu, podle něhož zásilka nebyla zatížena dobírkou. Nákladní list jest důkazem o nákladní smlouvě mezi firmou S. jako odesílatelem a železnicí o přepravě zboží na adresu žalující strany. Vzájemná práva a povinnosti firmy žalující byla určena v předloženém bordereau ze dne 7. října 1927, podle toho však směla žalující firma vydati mouku po železnici bez dobírky jí zaslano žalované firmě jenom proti dobírce 1.130 Kč. Tím, že vydala zboží, nevybravši dobírku, stala se žalující firma firmě S. povinnou k náhradě škody. Poněvadž náhrada škody spočívá v prvé řadě podle § 1323 obč. zák. v obnovení porušeného právního stavu, byla žalující strana povinna nahraditi firmě S. dobírku, kterou opomenula pro ni vybrati a kterou žalovaná strana odepřela dodatečně zaplatiti. Žalující firma splnila podle skutkového zjištění odvolacího soudu, spočívajícího na dopisu ze dne 28. ledna 1928, tuto svou povinnost, a to ještě před podáním žaloby, a domáhá se nyní dodatečného vlastního zaplacení na žalované straně. Odůvodnila již v žalobě svůj nárok tím, že žalovaná firma dlužila firmě S. 1.130 Kč, že tento dluh měl býti dobírkou vyrovnán a byl žalující firmou zaplacen. Právním důvodem žaloby jest tedy zaplacení dluhu žalované strany, podmínkou nároku, že žalovaná firma byla onu sumu skutečně dlužna, a že pohledávka přešla na žalující firmu. Poněvadž žalovaná strana popřela, že byla firmě S. něco dlužila, a první soud v té příčině nic nezjistil, zůstalo řízení v podstatné části kusým a jest napadené zrušovací usnesení odvolacího soudu odůvodněno. V rekursu pokouší se žalovaná strana uhájití rozhodnutí prvního soudu, jímž byla žaloba zamítnuta, dvojím způsobem. Po stránce procesní tvrdí, že odvolací soud porušil zásadu projednací, poněvadž prý ukládá prvnímu soudu, by vyšetřoval okolnosti, které prý nebyly žalující firmou vůbec tvrzeny, po stránce hmotné pak doličuje, že nelze tu mluvit o placení cizího dluhu podle § 1358 obč. zák., podle § 1422 obč. zák. nemůže však žalující firma požadovati placení, poněvadž ani netvrdí, že jí firma S. svou pohledávku postoupila. V onom směru třeba především zdůrazniti, že otázka, kdy žalující firma zaplatila firmě S. 1.130 Kč, zda hned při přijetí železniční zásilky, či později, ale ještě před žalobou, nemá pro rozhodnutí sporu vůbec významu. Omylné udání žaloby v této příčině mohlo býti bez porušení procesních práv žalované strany až do konce ústního jednání (§ 179 c. s. ř.) opraveno, a stalo se tak předložením korespondence s firmou S. jejíž pravost byla uznána, a z níž skutečný stav jde jasně na jevo. Právní vývody nenáležely podle § 226 csř. vůbec do žaloby, skutečností však, o které se opírá žalobní nárok, byly již v žalobě úplně předneseny, totiž, že žalovaná firma dlužila firmě S. 1.130 Kč a že žalující strana za ni tento dluh zaplatila, vyplativši dobírku, kterou ve stejné výši byla zatížena zásilka určená pro žalovanou stranu. Po stránce hmotného práva jest přípustiti, že se § 1358 obč. zák., ustanovující, že, kdo osobně nebo určitým majetkem ručí za cizí dluh, vstupuje jeho placením v práva věřitelova a jest oprávněn požadovati od dlužníka náhradu zaplaceného

dluhu, podle svého doslovu nehodí se na souzený případ, poněvadž žalující firma neručila za dluh žalované strany. Nebylo by však překážky, by ho nebylo použito obdobně, neboť stejné právo, jako je jím uděleno rukojmímu, zaplativšímu dluh, za nějž ručí, sluší přiznati každému, kdo zaplatil cizí dluh proto, poněvadž byl povinen jej zaplatiti, jak se stalo právě v souzeném případě. Leč netřeba sahati ani k obdobě § 1358 obč. zák., žalobní nárok jest v případě, že pohledávka firmy S. byla po právu, odůvodněn i podle § 1422 obč. zák. Podle tohoto předpisu jest sice třeba, by, kdo chce zaplatiti cizí dluh, za nějž neručí, s účinkem, že vstoupí v práva věřitelova, žádal před placením nebo při placení od věřitele odstoupení jeho práv; toto požadování není však vázáno na určitou formu, a může se státi také mlčky podle § 863 obč. zák., nepřipouštějí-li okolnosti jiného rozumného výkladu vůle plátcovy. To bude pravidlem, platí-li někdo cizí dluh nikoliv dobrovolně, nýbrž poněvadž jej z jiného právního důvodu jest povinen zaplatiti. Plyne-li z okolností, za kterých byl cizí dluh zaplacen, že se tak nestalo za účelem pouhého zaplacení dluhu, nýbrž za účelem výkupu pohledávky, s úmyslem vstoupiti v práva věřitelova, nastává tento účinek podle druhé věty § 1422 obč. zák. ihned placením, a není třeba k převodu práv věřitelových formálního postupu (cessio legitima). Že v souzeném případě neplatila žalující strana za účelem pouhého zaplacení, nýbrž za účelem výkupu pohledávky, plyne z jejího poměru k firmě S. Neplatila dobrovolně, nýbrž poněvadž musila platiti, p o r u š i v š i převzatý příkaz, vybrati pohledávku dobírkou. Vůli sprostiti žalovanou stranu jejího dluhu bez náhrady, nelze u ní předpokládati.

Čís. 9555.

Žalováno-li pro rušení neb pro osobování si služebnosti sváděti vodu, lze rozhodnouti jen pořadem práva. Ochrany podle § 11 vodního zákona pro Čechy nelze se domáhati na soudě.

(Rozh. ze dne 23. ledna 1930, R I 1/30.).

Žalobci domáhali se proti žalovaným soudního výroku, že žalovaným nepřísluší právo sváděti se své pastviny vodu na pozemky žalobců, zřizovati na této pastvině a prokopávati příkopy za účelem odtoku této vody, a že žalovaní jsou povinni zdržeti se dalšího svádění vody a zřizování a prokopávání příkopů. K námitce nepřípustnosti pořadu práva soud prvního stádu žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva. Důvod y: V žalobě jest tvrzení žalobců, že žalovaní opětně prokopali oba výjezdy vedené napříč přes pastvinu č. kat. 865/2, náležející žalobcům, tím způsobem, že napříč přes ně zřídili příkopy, následkem čehož voda ze sousedních pozemků a z pastviny žalovaných čis. kat. 865/1 stékala po pastvině žalobců č. kat. 865/2, a že se žalovaní opětně pokoušeli prokopáním oněch příkopů sváděti vodu uvedeným způsobem, takže si osobují právo tohoto svádění vody a prokopávání pozemků čis. kat. 865/2 přes opětovný zákaz žalobců, a proto se žalobci domáhají soudního výroku, že žalo-